

Анатолій ЧЕРНЕНКО[©]

кандидат юридичних наук, доцент
(Дніпропетровський державний університет
внутрішніх справ, м. Дніпро, Україна)

ПРОБЛЕМИ ПІДСТАВ ЗАСТОСУВАННЯ ВІДСТРОНЕННЯ ВІД ПОСАДИ ПІДОЗРЮВАНОВОГО У ВЧИНЕННІ ЗЛОЧИНУ

За результатами дослідження автором зроблено висновок, що фактичною підставою застосування відсторонення від посади є сам факт розслідування обставин злочину з використанням посади.

Не повинні впливати на рішення про відсторонення від посади такі обставини: тяжкість учиненого злочину, адже кваліфікація злочину може змінюватись; відсутність у особи статусу підозрюваного, оскільки позбавлення можливості знищити докази виникає до такого статусу; наявність у особи дітей тощо, адже таке рішення ухвалюється на короткий строк і не може шкодити дітям; обмеження прав особи, що є виправданими з погляду публічного інтересу щодо встановлення дійсних обставин.

Ключові слова: підстави, заходи забезпечення кримінального провадження, відсторонення від посади, обставини, що враховуються під час відсторонення від посади; домінування публічного інтересу.

Постановка проблеми. Відсторонення підозрюваного або обвинуваченого від посади доволі часто застосовується у тих кримінальних провадженнях, коли перебування підозрюваного або обвинуваченого може перешкоджати встановленню дійсних обставин злочину, які і є предметом кримінального провадження. Частіше за все це бувають посадові злочини (злочини, вчинені з використанням суб'єктом злочину своєї посади): злочини зазначені у Розділі VII Кримінальні правопорушення у сфері господарської діяльності та у Розділі X Кримінальні правопорушення проти безпеки виробництва Кримінального кодексу України. Відсторонення від посади також застосовується у кримінальних провадженнях про застосування заходів кримінально-правового характеру щодо юридичних осіб тощо. Звісно, будь-який злочин може бути вчинений з використанням певної посади, якщо посада особи, яка вчинила злочин, чи організувала його вчинення, полегшила, або забезпечила необхідні умови вчинення злочину. Доволі докладно про умови вчинення злочину та використання поняття «Криміналістична характеристика» та їх розслідування у своїй роботі зазначає М. Єфімов [1]. Тут треба зазначити лише те, що посада, яку обіймає особа, може бути використана нею під час вчинення злочину, якщо ця посада полегшує вчинення цього злочину. Зрозуміло, якщо посада злочинцю допомагає у вчиненні злочину, то й у його приховуванні вона ним може бути активно використана. Щоб не допустити негативного використання посади на процес кримінального провадження, кримінальний процесуальний закон передбачає спеціальний захід забезпечення кримінального провадження – відсторонення від посади. Відсторонення підозрюваного або обвинуваченого від посади є доволі дієвим заходом, який певним чином запобігає спробам підозрюваного або обвинуваченого використати займану ним посаду у протидії кримінальному розслідуванню, але процесуальний порядок його застосування, як показала практика, не позбавлений певних проблем. У першу чергу, на нашу думку, проблемними є питання підстав застосування відсторонення підозрюваного або обвинуваченого від посади, що й зумовлює актуальність їх дослідження.

Аналіз публікацій, в яких започатковано вирішення цієї проблеми. Звісно питання підстав відсторонення підозрюваного або обвинуваченого від посади не є новим. Воно було у полі зору багатьох дослідників. Серед них: І. Глов'юк, Ю. Дьомін,

В. Завтур, А. Захарко, С. Ісланкін, С. Кирич, Л. Лобойко, М. Луцький, В. Фаринник та ін.

Кожний з вказаних авторів ґрунтовно розглядав питання підстав відсторонення підозрюваного або обвинуваченого від посади, тому результати їх досліджень є важливими у вирішенні багатьох проблем, пов'язаних із відсторонення підозрюваного або обвинуваченого від посади у кримінальному провадженні, але все ж на сьогодні залишаються суттєві розбіжності, насамперед, у поглядах на обставини, що є підставами відмови у застосуванні відсторонення підозрюваного або обвинуваченого від посади. Ми у цій статті хотіли б звернути увагу на суперечності у визначенні підстав застосування відсторонення підозрюваного або обвинуваченого від посади.

Метою цієї статті є висвітлення проблем, пов'язаних із визначенням підстав відсторонення підозрюваного або обвинуваченого від посади у кримінальному провадженні та вироблення шляхів усунення таких проблем.

Виклад основного матеріалу. Кримінальний процесуальний кодекс України (далі – КПК) серед заходів забезпечення кримінального провадження передбачає відсторонення підозрюваного або обвинуваченого від посади (ст. 131 КПК) [2]. А норми глави 14 (ст. 154–158) КПК регламентують порядок застосування саме відсторонення підозрюваного або обвинуваченого від посади [2]. Аналізуючи вказані норми, треба зазначити, що підстави застосування відсторонення підозрюваного або обвинуваченого від посади вписані не досить повно та точно. Зокрема, у ч. 2 ст. 154 КПК зазначено: «Відсторонення від посади здійснюється на підставі рішення слідчого судді під час досудового розслідування чи суду під час судового провадження на строк не більше двох місяців» [2]. Як видно з наведеної цитати, законотворець лише зазначив, що відсторонення від посади здійснюється на підставі рішення слідчого судді під час досудового розслідування чи суду під час судового провадження. Інакше кажучи, відсторонення від посади законодавець пов'язує виключно з рішенням слідчого судді або суду, залежно на якій стадії кримінального провадження ухвалюється таке рішення. Думаємо, що саме така регламентація підстав відсторонення від посади, суддями була оцінена, як повне делегування їм визначати фактичні підстави ухвалення ними такого рішення. Більше того, на нашу думку, така оцінка підстав відсторонення від посади утвердилася у суддів ще й через зазначення специфічної регламентації порядку вирішення питання про відсторонення від посади у ст. 157 КПК. У ч. 1 названої статті законодавці наголосили, що *«слідчий суддя, суд відмовляє у задоволенні клопотання про відсторонення від посади, якщо слідчий, прокурор не доведе наявність достатніх підстав вважати, що такий захід необхідний для припинення кримінального правопорушення, припинення або запобігання протиправній поведінці підозрюваного чи обвинуваченого (виділено нами), який, перебуваючи на посаді, може знищити чи підробити речі і документи, які мають значення для досудового розслідування, незаконними засобами впливати на свідків та інших учасників кримінального провадження або протиправно перешкоджати кримінальному провадженню іншим чином»*. З наведеної цитати закону видно, що слідчий або прокурор повинні довести слідчому судді або суду необхідність ухвалення останніми такого рішення. Цим стверджується, що рішення про відсторонення від посади повністю залежить від переконання слідчим і прокурором необхідності суддів ухвалити таке рішення.

Наступна частина (ч. 2) цієї ж статті 157 КПК деталізує попередню: «При вирішенні питання про відсторонення від посади слідчий суддя, суд зобов'язаний врахувати такі обставини:

- 1) правову підставу для відсторонення від посади;
- 2) достатність доказів, які вказують на вчинення особою кримінального правопорушення;
- 3) наслідки відсторонення від посади для інших осіб» [2].

На нашу думку, така законодавча регламентація підстав та порядку ухвалення рішення про відсторонення від посади є недовсконалою або, якнайменше, не повною. Вище ми старалися дещо м'якше викласти свою оцінку, тому й зазначили - вписані не досить повно та точно. Пояснимо свою думку.

Звісно, наведена регламентація підстав відсторонення від посади є доволі поширеною, бо вживається у чинному КПК не один раз. Підстави у варіанті ч. 1 ст. 157 КПК можна умовно розділити на декілька складових:

- наявність достатніх підстав вважати, що такий захід необхідний;
- для припинення кримінального правопорушення;

- для припинення протиправної поведінки підозрюваного чи обвинуваченого;
- для запобігання протиправній поведінці підозрюваного чи обвинуваченого.

А далі йдеться про роз'яснення протиправної поведінки підозрюваного чи обвинуваченого який, перебуваючи на посаді, може:

- знищити чи підробити речі і документи, які мають значення для досудового розслідування;
- незаконними засобами впливати на свідків та інших учасників кримінального провадження;
- протиправно перешкоджати кримінальному провадженню іншим чином.

Такий структурний поділ підстав відсторонення від посади дає змогу зрозуміти вказівку законодавця, зазначену ним у ч. 2 ст. 157 КПК: «При вирішенні питання про відсторонення від посади слідчий суддя, суд зобов'язаний врахувати ... правову підставу для відсторонення від посади» (п. 1 ч. 2 ст. 157 КПК), чим підкреслено наявність декількох підстав, які повинні бути деталізовані в ухвалі слідчого судді або суду через вказівку на одну з них.

Тут не виникає заперечень. Немає їх і до вказівки враховувати «достатність доказів, які вказують на вчинення особою кримінального правопорушення» (п. 2 ч. 2 ст. 157 КПК), але з певним уточненням. На наш погляд, більш точнішим був би такий варіант: «достатність доказів, які дають підстави обґрунтовано підозрювати особу у вчиненні кримінального правопорушення». Вважаємо таке уточнення доречним, бо потреба відсторонити особу від посади в багатьох випадках виникає на початковому етапі розслідування, коли ще не оголошено підозру, а відсторонення такої особи від посади й має на меті нейтралізувати її зусилля у протидії повідомленню про підозру.

Також треба звернути увагу на існування певних протиріч між нормами ч. 1 та ч. 2 ст. 157 КПК. У ч. 1 ст. 157 КПК йдеться про «запобігання протиправній поведінці підозрюваного чи обвинуваченого», а у ч. 2 цієї ж статті – про «достатність доказів, які вказують на вчинення особою кримінального правопорушення». Тобто у ч. 1 ст. 157 КПК йдеться про підозрюваного чи обвинуваченого, а у ч. 2 вказаної статті йдеться про особу, яка вчинила злочин, але яка ще не має такого статусу. На нашу думку, і в частині 1 ст. 157 КПК, з наведених вище мотивів, повинна йти мова про запобігання протиправній поведінці не підозрюваного, а особи, підозрюваній у вчиненні злочину, яка, перебуваючи на посаді, може...».

Щодо третьої обставини: «При вирішенні питання про відсторонення від посади слідчий суддя, суд зобов'язаний врахувати: ... наслідки відсторонення від посади для інших осіб» (п. 3 ч. 2 ст. 157 КПК) [2], на нашу думку, вона є зайвою. Потребу її виключення з ч. 2 ст. 157 КПК вбачаємо в такому:

- відсторонення від посади, як і будь-який інший захід забезпечення, має персональне спрямування, тобто застосовується до конкретної особи і не стосується інших осіб. Вимагати від слідчого встановити кому ще, крім посадовця, нашкодить такий захід, виглядає якось дивно, бо слідчий ставить питання про відсторонення конкретної особи. Якщо говорити про негативний вплив відсторонення від посади, то чому не поставити питання про негативний вплив засудження такої особи за вчинення злочину. Слідуючи такій логіці, треба відмовитись і від застосування до такої особи кримінального покарання, бо воно зашкодить іншим особам;

- відсторонення від посади застосовується на не тривалий термін і суттєво в негативному плані не може вплинути на інших осіб;

- окрім того, треба погодитися з висновком В. Завтура про те, що у цьому випадку повинен домінувати публічний інтерес – усунення перепон щодо встановлення дійсних обставин кримінального провадження над приватним – негативні наслідки для інших осіб. Автор зазначає: «При врахуванні цієї обставини необхідно враховувати баланс приватних та публічних інтересів і переконатися у перевазі останніх. Однак, враховуючи короткочасність відсторонення, вести мову про можливі значні негативні наслідки для самого підозрюваного або членів його сім'ї не актуально. Це підтверджує і судова практика, зокрема, апеляційним судом було визнано законною та вмотивованою ухвалою слідчого судді, який ухвалюючи рішення про відсторонення від посади ці обставин не врахував», при цьому автор посилається на ухвалу Апеляційного суду Житомирської області від 11 листопада 2015 року (Справа № 296/11581/15-к) [3, с. 79].

Досліджуючи підстави відсторонення особи від посади С. М. Ісланкін, крім цих обставин, звертає увагу й на інші, які були враховані слідчим суддею при розгляді

клопотання про відсторонення від посади: «...в ухвалі слідчого судді Бабушкінського районного суду м. Дніпра у справі №200/18070/15-к про відмову в задоволенні клопотання про відсторонення підозрюваного від посади особи приватного права, суд зазначив: «Підозрюваний є одноосібним власником та керівником підприємства протягом тривалого часу, а тому враховуючи ті негативні наслідки, які може зумовити для інших осіб відсторонення його від посади директора товариства, що працюють у товаристві, – клопотання підлягає відхиленню». Вбачається, що негативні наслідки відсторонення від посади у вигляді зупинення або припинення господарської діяльності, втрати працівника, який виконував унікальні функції, впливу на інших працівників підприємства також підлягають обов'язковій оцінці судами у процесі розгляду клопотань про відсторонення від посади. Також варто звертати увагу на наявність на утриманні у підозрюваного неповнолітніх дітей, адже відсторонення від посади зумовлює втрату джерела доходів, що має негативний матеріальний вплив на утриманців. Зазначений довід був взятий до уваги, зокрема, у вищезгаданій ухвалі Солом'янського районного суду від 27.02.2018 у справі №760/4631/18, в ухвалі Красногвардійського районного суду м. Дніпра від 01.08.2018 у справі № 204/5536/18. З аналізу ухвали Шевченківського районного суду м. Києва від 12.09.2018 у справі № 761/34445/18 про часткове задоволення клопотання про відсторонення від посади першого заступника голови Державної служби геології та надр України вбачається, що саме наявність на утриманні у підозрюваного дитини стало основною підставою для відсторонення особи на один місяць, а не два місяці» [4, с. 359–360].

На нашу думку, не повинна бути перешкодою й обставина незамінності особи, стосовно якої вирішується питання про відсторонення від посади для належного функціонування бізнесу чи певного виробництва, в якому ключову роль займає ця особа. Думаємо, що корисна суспільна робота особи, чи то його виключна роль у певній діяльності не повинна бути перешкодою до його відсторонення від посади, бо продовження такою особою злочинної діяльності та/або перешкоджання встановленню дійсних обставин вчиненого злочину не можуть бути оцінені як корисна суспільна діяльність та й не можуть бути виправданням того, що ця особа продовжить злочинну діяльність чи ухилиться від відповідальності за вже вчинений злочин.

В. Завтур вказує на ще одну проблему: «Непоодинокими є випадки, коли після відкриття кримінального провадження і повідомлення про підозру підозрюваний іде у відпустку». Питання про те, яким чином має вирішуватися питання про відсторонення від посади за таких обставин не знайшло належного відображення в роз'ясненнях вищих судових органів та узагальненнях практики. Вважаємо правильною практику слідчих суддів, які не зважають на цю обставину та задовольняють клопотання про відсторонення від посади [3, с. 79]. Ми цілковито погоджуємося з даною пропозицією вченого. Думаємо, що посадовець у наведеному випадку, своєю поведінкою й доводить, що він намагається завадити його відстороненню від посади, щоб у подальшому використовувати свою посаду у протидії розслідуванню. Окрім того, відпустка цим посадовцем може бути скорочена одразу після очікуваного ним рішення судді про відмову у відстороненні від посади.

Окрім того, певною проблемою у визначенні підстав застосування відсторонення особи від посади, на наш погляд, є не чітке формулювання таких підстав. Думаємо, що загальна фраза «наявність достатніх підстав вважати, що такий захід необхідний для припинення кримінального правопорушення...» є недосконалим, бо не може бути досконалою підстава з таким нечітким формулюванням – «достатньо підстав вважати».

Досліджуючи питання застосування неізоляційних запобіжних заходів у кримінальному процесі України, А. Захарко дійшов висновку, що підстави застосування запобіжного заходу у законі виписані недосконало: «...в законі зазначено, що запобіжні заходи застосовуються при наявності *достатніх підстав вважати*, що обвинувачений буде намагатися ухилитися від слідства і суду або від виконання процесуальних рішень, перешкоджати встановленню істини в справі, або продовжувати злочинну діяльність (ч. 2 ст. 148 КПК). Проблемою тут виступає те, що закон посилається на «достатні підстави вважати, що обвинувачений буде намагатися ...», науковці посилаються на факти, які б свідчили про «можливе ухилення обвинуваченого ...», але й досі *вичерпно не розкрито ні законодавцем ані науковцями, яке смислове навантаження вони мають на увазі під даними категоріями*». Далі вчений вказує: «...ми на жаль змушені констатувати

неможливість вичерпного тлумачення даних категорій. В які ж умови всі ми в такому разі ставимо слідчих практиків, коли оперуємо поняттями, зміст яких навіть теоретично не можемо вичерпно пояснити?» [5, с. 112–113]. Вказавши проблеми законодавчого визначення підстав застосування запобіжних заходів, А. Захарко запропонував свій варіант їх визначення: «...підстави застосування запобіжного заходу доцільно розуміти як доведені в матеріалах кримінального провадження обставини (факти), що зумовлюють наявність у конкретного підозрюваного, обвинуваченого, підсудного чи засудженого *достатнього мотиву спробувати ухилитися від досудового розслідування та суду або від виконання покладених на нього процесуальних рішень, перешкодити встановленню істини у справі чи продовжити злочинну діяльність*» [5, с. 117].

На нашу думку, такий підхід визначення підстав застосування запобіжних заходів міг би бути використаний і при визначенні підстав відсторонення особи від посади, як такий що є більш зрозумілим та й практичним. Отже, підставою застосування відсторонення особи від посади можна визначити, як доведені в матеріалах кримінального провадження обставини (факти), що зумовлюють наявність у конкретної особи достатнього мотиву, під час перебування на посаді знищити чи підробити речі і документи, які мають суттєве значення для досудового розслідування, незаконними засобами впливати на свідків та інших учасників кримінального провадження або протиправно перешкоджати кримінальному провадженню іншим чином.

Водночас, на нашу думку, обставинами, що зумовлюють наявність у конкретної особи мотиву використати займану ним посаду у протидії досудовому розслідуванню можна вважати сам факт розслідування обставин злочину, що вчинений з використанням посади. Думаємо, якщо особа використала займану нею посаду для вчинення злочину, то у неї вже є мотиви використати цю посаду у протидії досудовому розслідуванню, бо за логікою в неї по суті це єдиний шанс уникнути відповідальності. Отже, можемо констатувати, що фактичною підставою застосування відсторонення від посади є сам факт розслідування обставин злочину, вчиненого з використанням посади, з якої ставиться питання про її відсторонення.

Висновки. Проведене нами дослідження дає змогу зробити висновки про проблеми формулювання у ч. 2 ст. 154 КПК підстав відсторонення від посади, до яких відносимо:

– вказівку законодавця у ч. 2 ст. 154 КПК виключно на процесуальну підставу – рішення слідчого судді або суду, без вказівки фактичної підстави;

– недосконале формулювання фактичної підстави відсторонення від посади у 1. ст. 157 КПК через використання загальної фрази *«наявність достатніх підстав вважати, що такий захід необхідний для припинення кримінального правопорушення...»*. Вважаємо таке формулювання недосконалим, бо не може бути досконалою підстава з використанням словосполучення – *«достатньо підстав вважати»*, зміст якого навіть теоретично не можна вичерпно пояснити.

Вважаємо, що не повинні враховуватися при ухваленні рішення про відсторонення від посади такі обставини:

– тяжкість вчиненого злочину, бо кваліфікація злочину під час досудового розслідування може змінюватись;

– відсутність в особи статусу підозрюваного або обвинуваченого, бо позбавлення можливості знищити докази чи іншим способом протидіяти розслідуванню виникає у цієї особи до такого статусу;

– наявність у відсторонюваної особи дітей, залежність від відсторонюваної особи інших осіб чи особливе значення відсторонюваної особи для виробництва тощо, бо таке рішення ухвалюється на короткий строк і не може бути перешкодою для ухвалення рішення про її відсторонення від посади;

– коли після відкриття кримінального провадження стосовно посадовця, він іде у відпустку, бо посадовець у наведеному випадку, своєю поведінкою й доводить, що він намагається завадити його відстороненню від посади, щоб у подальшому після ухвалення суддею рішення про відмову у відстороненні його від посади, використовувати свою посаду у протидії розслідуванню.

Пропонуємо:

1. Частину 2 статті 154 КПК викласти у такій редакції: «Підставою відсторонення від посади є встановлення під час розслідування чи судового розгляду обставин, за яких особа обґрунтовано підозрюється (обвинувачується) у вчиненні

злочину з використанням цієї посади.

Метою відсторонення від посади є необхідність припинення кримінального правопорушення, припинення або запобігання протиправній поведінці особи, стосовно якої здійснюється провадження і яка, перебуваючи на посаді, може знищити чи підробити речі і документи, які мають значення для досудового розслідування, незаконними засобами впливати на свідків та інших учасників кримінального провадження або протиправно перешкоджати кримінальному провадженню іншим чином.

Відсторонення від посади здійснюється на підставі рішення слідчого судді під час досудового розслідування чи суду під час судового провадження на строк не більше двох місяців. Строк відсторонення від посади може бути продовжено відповідно до вимог статті 158 цього Кодексу».

2. Виключити ч. 2 ст. 157 КПК.

Список використаних джерел

1. Єфімов М. Криміналістична характеристика як елемент методики розслідування кримінальних правопорушень проти моральності. *Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*. 2020. № 3. С. 161–167.
2. Кримінальний процесуальний кодекс України від 13.04.2012. *Відомості Верховної Ради України*. 2013. № 9-10, № 11-12, № 13. Ст. 88.
3. Завтур В. А. Розгляд та вирішення слідчим суддею клопотання про відсторонення від посади: питання предмета доказування. *Наукове забезпечення досудового розслідування: проблеми теорії та практики : зб. тез доп. V Всеукр. наук.-практ. конф. (м. Київ, 8 лип. 2016 р.)*. Київ : Нац. акад. внутр. справ, 2016. С. 78–80.
4. Ісланкін С. М. Підстави та процесуальний порядок відсторонення від посади в кримінальному процесі. *Аналітично-порівняльне правознавство – електронне наукове фахове видання юридичного факультету ДВНЗ «Ужгородський національний університет»*. 2022. № 1. С. 355–360.
5. Захарко А. В. Неізоляційні запобіжні заходи в кримінальному процесі України : монограф ; за наук. ред. канд. юрид. наук, доц. А. П. Черненка. Дніпропетровськ : Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ ; Ліра-ЛТД, 2012. 204 с.

Надійшла до редакції 08.12.2022

References

1. Yefimov, M. (2020) Kryminalistychna kharakterystyka yak element metodyky rozsliduvannya kryminal'nykh pravoporushen' proty moral'nosti [Forensic characteristics as an element of the methodology of investigation of criminal offenses against morality]. *Naukovyy visnyk Dnipropetrovs'koho derzhavnoho universytetu vnutrishnikh sprav*. № 3, pp. 161–167. [in Ukr.].
2. Kryminal'nyy protsesual'nyy kodeks Ukrayiny vid 13.04.2012 [Criminal Procedure Code of Ukraine dated 04/13/2012]. *Vidomosti Verkhovnoyi Rady Ukrayiny*. 2013. № 9-10, № 11-12, № 13, art. 88. [in Ukr.].
3. Zavtur, V. A. (2016) Rozhlyad ta vyrishennya slidchym suddeyu klopotannya pro vidstoronennya vid posady: pytannya predmeta dokazuvannya [Consideration and decision by the investigating judge of the petition for removal from office: the issue of the subject of proof]. *Naukove zabezpechennya dosudovoho rozsliduvannya: problemy teorii ta praktyky : zb. tez dop. V vseukr. nauk.-prakt. konf. (m. Kyiv, 8 lip. 2016 r.)*. Kyiv : Nats. akad. vnutr. sprav, pp. 78–80. [in Ukr.].
4. Islankin, S. M. (2022) Pidstavy ta protsesual'nyy poriyadok vidstoronennya vid posady v kryminal'nomu protsesi [Grounds and procedural procedure for removal from office in a criminal trial]. *Analitychno-porivnyal'ne pravoznavstvo – elektronne naukove fakhove vydannya yurydychnoho fakul'tetu DVNZ «Uzhhorod's'kyi natsional'nyy universytet»*. № 1, pp. 355–360. [in Ukr.].
5. Zakharko, A. V. (2012) Neizolyatsiyni zapobizhni zakhody v kryminal'nomu protsesi Ukrayiny [Non-isolation preventive measures in the criminal procedure of Ukraine] : monohraf ; za nauk. red. kand. yuryd. nauk, dots. A. P. Chernenka. Dnipropetrovs'k : Dniprop. derzh. un-t vnutr. sprav ; Lira-LTD, 204 p. [in Ukr.].

ABSTRACT

Anatoliy Chernenko. Problems of grounds for the application of suspension from office of a suspect in the commission of a crime. As a result of the research the author has concluded that the fact of the investigation into the circumstances of the crime, which was committed with the use of this position, is the actual basis for the application of removal from office.

Such a conclusion is made based on the fact that once a person has used his position to commit a crime, he already has a motive to use this position to oppose the investigation, because according to logic, this is the only chance for him to avoid responsibility. In this regard, amendments to the legislation (Part 2 of Article 154 of the Criminal Procedure Code of Ukraine) are proposed in the following wording: The basis for removal from office is the establishment during an investigation or trial of circumstances under which a person is reasonably suspected (accused) of committing a crime using this position.

In the author's opinion the following should not be taken into account when making a decision on removal from office: the severity of the crime, because the qualification of the crime may change; lack of the person's status as a suspect, because the person's deprivation of the opportunity to destroy evidence occurs before he acquires such status; the suspended person has children or harm to other persons, because the decision to suspend him from office is made for a short period of time and cannot significantly harm them. Also, removal from office does not apply to other persons, and it seems strange to require the investigator to identify everyone who could be harmed by such a measure. If we talk about the negative impact of removal from office on other persons, then why not ask the question about such an impact of the conviction of this person. Logically, it is necessary to refuse her criminal punishment, because it will harm others. The public interest should dominate here – the effectiveness of the investigation.

In connection with this, it is proposed to exclude these circumstances from the legislation (exclude part 2 from Article 157 of the Criminal Procedure Code of Ukraine).

Keywords: grounds; measures to ensure criminal proceedings; removal from office; circumstances taken into account when removing from office; dominance of public interest.

УДК 343.1

DOI: 10.31733/2078-3566-2022-6-407-413

Володимир КІЯНИЦЯ[©]

викладач

(Дніпропетровський державний університет
внутрішніх справ, м. Дніпро, Україна)

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ЩОДО ПРОВЕДЕННЯ СЛІДЧИХ (РОЗШУКОВИХ) ДІЙ НА ПІДСТАВІ УХВАЛИ СЛІДЧОГО СУДДІ ПІД ЧАС ВОЄННОГО СТАНУ

Реалії вимагають миттєвої реакції та наявності правової регламентації як матеріальних, так і процесуальних норм на відповідні виклики. Враховуючи запроваджений в Україні воєнний стан, розглянуто правові аспекти змін, які відбулись в кримінальному процесуальному кодексі України з початку повномасштабного вторгнення російської федерації на територію нашої держави.

Відповідно до чинного Закону України «Про правовий режим воєнного стану» визначається неприпустимість припинення повноважень органів державної влади, інших державних органів в умовах воєнного стану [5]. Ця норма Закону чітко висвітлює те, що у період дії правового режиму воєнного стану не можуть бути припинені повноваження судів, органів прокуратури України, органів, що здійснюють оперативно-розшукову діяльність та досудове розслідування.

Ключові слова: слідчі (розшукові) дії, негласні слідчі (розшукові) дії, досудове розслідування, дізнання, кримінальне провадження, ухвала слідчого судді, воєнний стан, зміни до кримінального процесуального законодавства.

Постановка проблеми. У статті охарактеризовано сучасний стан проведення окремих видів слідчих (розшукових) дій під час досудового розслідування кримінальних правопорушень, вчинених в умовах воєнного стану, та розглянуто питання налагодження тісної та ефективної взаємодії органів досудового розслідування з оперативними підрозділами. Оцінено вплив та роль кожного суб'єкта, який бере участь під час проведення окремих видів слідчих (розшукових) дій, дозвіл на проведення яких надано слідчим суддею.

Аналіз публікацій, в яких започатковано вирішення цієї проблеми. У науковій літературі окремі аспекти проведення слідчих (розшукових) дій були предметом наукових досліджень таких науковців, як: Ю. Алєнін, І. Биховський, В. Галаган, В. Гончаренко, Ю. Грошевий, В. Журавель, В. Зеленецький, О. Капліна, В. Кузьмічов, О. Ларін, Л. Лобойко, І. Лузгін, Є. Лук'янчиков, О. Михайленко, М. Михєєнко, В. Нор, М. Погорецький, С. Стахівський, М. Строгович, Л. Удалова, В. Фаринник, Ю. Чорноус, С. Шейфер, В. Шепітько, В. Шибіко, М. Шумило та ін.

© В. Кіяниця, 2022

ORCID iD: <https://orcid.org/0000-0001-9433-1924>

kv3692686@gmail.com